

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

De|| EXTREMA VNCTIO-||NE, ORDINE, ET MATRI-||MONIO.|| SINGVLIS LIBRIS
EX-||PLICATA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

IX. Manus impositionem ad essentiam Sacramenti Ordinis pertinere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54104](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54104)

ciscus Victoria in summa de Sacramentis, *Petrus à Soto*, lect. 4. de Sacramento Ordinis, & alij. TERTIO, id videtur sensisse *Concilium Florentinum*: Vbi enim dixit, Sacramentum Ordinis esse sextum Sacramentum, & materiam huius Sacramenti esse id, quod porrigitur in Ordinatione: continuo ponit exempla de Ordine Sacerdotis, Diaconi, & Subdiaconi; & addit, idem de aliis Ordinibus intelligendum. Neque dissentit *Concil. Trident.* nam sess. 23. cap. 2. septem Ordines numerat; & postea cap. 3. absolute Ordinem Sacramentum esse dicit. QUARTO, Minores Ordines non possunt iterari, igitur imprimunt characterem; igitur Sacramenta sunt.

Vna est obiectio in contrarium, quia si quot Ordines sunt, tot Sacramenta esse ponamus; iam Sacramenta non erunt septem, sed quatuordecim.

RESPONDEO, omnes Ordines licet sint per se singuli Sacramenta, tamen vnum Sacramentum censeo, quia vnum sunt, vel genere, vel quia ad vnum finem omnes referuntur.

CAPVT NONVM.

Manus impositionem ad essentiam Sacramenti Ordinis pertinere.

SEQVITVR TERTIA controuersia, de materia, & forma huius Sacramenti. Conuenit autem inter omnes, materiam esse aliquod signum sensibile, formam autem esse verba, quæ dicuntur, dum illud signum exhibetur. Quamuis enim Scriptura non meminerit verborum; tamen aperte scribunt verba requiri, antiquissimi Patres, vt *Ambrosius* in cap. 4. 1. ad *Timoth.* *Hieronymus* in cap. 58. *Isaiæ*, & *Augustinus* in serm. de gestis cum Emerito: & idem patet ex antiquo Ordine Romano, & ex omnibus, qui de hoc Sacramento tractant.

SED quia in Ordinatione Presbyteri & Diaconi, duplicia signa exhibentur, nimirum impositio manuum, & porrectio instrumenti, vt calicis & patinæ in presbyteratu; & libri Euangeliorum in Diaconatu; ideo quæstio existit, vtrum horum signorum sit essentialis materia Sacramenti. Duæ sunt autem Theologorum sententiæ.

Alii enim existimant, manus impositionem esse accidentariam, & solam instrumentorum porrectionem esse essentialem: ita Dominicus à Soto, dist. 24. quæst. 1. artic. 4. & alij quidam.

Fundamenta eorum sunt tria. PRIMVM, quia in Concilio Florentino non alia assignatur materia, nisi instrumentorum porrectio.

SECUNDVM, qui Innocentius III. cap. Pastoralis, de Sacramentis non iterandis, & Gregorius IX. cap. Presbyter, eodem titulo, dicunt non debere iterari Ordinationem factam sine manus impositione, sed supplendum esse, quod omissum est. Ibidem etiam addit Gregorius, manus impositionem esse ritum ab Apostolis introductum.

TERTIVM, Sacerdotes fiunt, cum eis dicitur: *Accipe potestatem offerendi sacrificium.* Sed tunc non imponuntur manus, sed tantum porrigitur calix cum vino, & patina cum pane, ut patet ex Ordine Romano antiquo, & ex Pontificali, quo nunc Ecclesia utitur; ergo manus impositio, quæ postea accedit, ad essentialiam Sacramenti non pertinet. Maior propositio probatur, quia alioqui esset fallax illa concessio potestatis, si tunc ea reuera non acciperetur. Et PRAETEREA Apostoli in vltima Cæna facti sunt Sacerdotes, ut habet Concil. Trident. sess. 22. cap. 1. ergo & nunc Sacerdotes fiunt, cum datur eis potestas consecrandi, & offerendi Eucharistiam. Idem enim est: *Hoc facite in meam commemorationem*, quod audierunt Apostoli in vltima Cæna; &, *Accipite potestatem offerendi, &c.* quod nos audimus, cum ordinamur Sacerdotes.

ALTERA sententia est longè probabilior, & verior, videlicet, non solam instrumentorum porrectionem, sed etiam manus impositionem esse materiam essentialiam. Id quod affirmat ex recentioribus, Petrus à Soto, lect. 5. de Sacramento Ordinis; Martinus Ledcinius in 4. quæst. 36. artic. 4. ad 1. Cardinalis Hofius in Confessione Polonica, cap. 50.

Probat hęc sententia. PRIMO, quia Scripturæ passim tradunt pro symbolo externo Ordinationis, manus impositionem, ut patet ex locis adductis, Actor. 6. 13. & 14. 1. Tim 4. & 5. & 2. Timoth. 1.

RESPONDENT, impositionem manuum requiri, sed non esse

esse de essentia. **C**ONTRA, si ita est, non possumus convincere hæreticos, Ordinationem esse Sacramentum propriè dictum, quia non possumus in Scriptura demonstrare symbolum externum huius Sacramenti. **D**EINDE, si ita licet exponere, poterimus negare materias omnium aliorum Sacramentorum: dicam enim, aquam non esse de essentia in Baptismo secundum Scripturas, nec vinum in Eucharistia, nec oleum in Extrema unctione, &c. **P**RÆTEREA Scriptura, non solet in aliis Sacramentis tradere nisi essentielles ceremonias, & vix etiam illas integrè: quis ergo sibi persuadet, in hoc Sacramento semper nominari ritum accidentarium, omisso essentiali? **D**ENIQUE Paulus dicit, per manus impositionem dari gratiam, 1. Timoth. 4. & 2. Timoth. 1. Ergo manus impositio est pars Sacramenti essentialis: non enim gratiæ promissio facta est ceremoniis accidentariis, sed essentialibus.

Neque valet, quod obiiciunt de Confirmatione, quæ Actor. 8. dicitur dari per manus impositionem, & tamen non est illa materia essentialis eius Sacramenti, sed Chrisma. Iam enim hoc dissolvimus in disputatione de Confirmatione, ubi ostendimus, manus impositionem in Confirmatione esse de essentia, quia per illam signantur Chrismate frontes fidelium.

SECUNDO, idem probo ex traditione Pontificû, & Conciliorum. Clemens lib. 8. constit. cap. 2. & sequentibus, Damasus epist. 4. Innocentius I. epist. 22. ad Episcopos Macedonia. Leo I. epist. 87. ad Episcopos Africa, & ex recentioribus Alexander Papa II. can. Ex multis, 1. quæst. 3. & Urbanus II. can. Daibertum, 1. quæst. 7. & alij passim.

Item ex Conciliis Nicænum, can. 9. Antiochenum, can. 10. & 17. Carthaginense IV. can. 23 & 4. & omnia alia antiqua Concilia passim affirmant, manus impositione conferri Ordines.

Ipsam etiam **T**RIDENTINUM Concilium (quod est observandum propter eos, qui post Concilium celebratum, aliter sentiunt) sess. 14. cap. 3. de Extrema unctione dicit, Ministrum Extremæ unctionis esse Episcopum, aut Presbyterum ritè ordinatum, per manus impositionem. Et sess. 23. can. 4. de Sacramento Ordinis habet hæc verba: *Si quis dixerit per*
sacram

sacram Ordinationem non dari Spiritum sanctum, ac proinde frustra Episcopum dicere; Accipe Spiritum sanctum, anathema sit. Vbi Concilium declarat, tunc ordinari Presbyteros, & tunc dari illis gratiam Spiritus sancti, cum eis dicitur: Accipite Spiritum sanctum. At cum hoc dicitur, manus imponitur, ut patet ex Pontificali, & Ecclesie consuetudine; ergo sentiebat Conciliū, illam impositionē manus esse de essentia.

DENIQUE idem etiam ex Patribus probari potest. Nam GRAECI Ordinationem vocant *Χεροτονίαν*, id est, manus impositionem. & scribit Simeon Metaphrastes in vita S. Iohannis Chrysofomi, cum ei manus imponeret Episcopus Antiochenus, ut eum crearet Presbyterum, continuò descendisse in eum visibiliter Spiritum sanctum in forma columbae.

AMBROSIVS lib. de dignitate sacerdotali. cap. 5. hac caeremonia dicit perfici Ordinationem: *Homo, inquit, manum imponit, & Deus largitur gratiam.* HIERONYMVS in cap. 58. Itaque: *Ordinatio, inquit, non solum ad imprecationem vocis, sed etiam ad impositionem impletur manuum.* AVGVSTINVS libro de gestis cum Emerito, & alibi, manus impositione ordinari dicit Sacerdotes: quod idem omnes veteres passim docent.

Dicere autem, omnia Concilia, Pontifices, & Patres loqui de accidentaria caeremonia, ridiculum est: cum nusquam ponant aliam caeremoniam, & saepe ex professo tractent de ritu Ordinationis. Quis enim credat tot Patres & Concilia, cum nihil frequentius tractent, quam Ordinationes Sacerdotum, ne semel quidem attigisse id, quod ad essentiam Sacramenti pertinet?

TERTIO, idem probatur ex Scholasticis: ne videatur nostra sententia noua in scholis. Certè S. Thomas in 4. dist. 25. quaest. 1. artic. 1. dicit, in impositione manuum dari gratiam Sacramentalem: ex quo sequitur eam impositionem esse partem Sacramenti. S. Bonaventura, Scotus, Paludanus, dist. 24. & Altrifiodorensis in sua summa, part. 4. aperte dicunt, de essentia esse manuum impositionem.

Vt igitur argumentis respondeamus, OBSERVANDVM est PRIMO in Ordinatione presbyterorum, de quibus praecipue disputatur, duas conferri potestates. Vnam, consecrandi Eucharistiam, quae dicitur potestas in corpus Christi
verum,

verum, Alteram, absoluendi à peccatis, quæ dicitur potestas in corpus Christi mysticum.

SECUNDO. Nota, propter has duas potestates, duas esse in Ordinatione presbyterorum præcipuas cæremonias. Vnam, qua Episcopus porrigit futuro presbytero patinam cum hostia, & calicem, cum vino, ac dicit: *Accipe potestatem offerendi sacrificium, &c.* Alteram, cum post Missam Episcopus manus imponit, & dicit: *Accipe Spiritum sanctum, quorum remisisti peccata, &c.* Vtraque autem cæremonia, non solum habetur in Pontificali, & est in vsu Ecclesiæ, sed habetur etiam in antiquo Ordine Romano.

TERCIO. Nota, vtramque cæremoniam esse essentialem, vt rectè docet, atque explicat Scotus. Nam per vnã confertur vna potestas, per alteram altera; siue sint duo characteres, siue vnus, qui in secunda cæremonia extendatur. Neque est probabile, quod quidam dicunt, in vna totum dari, & in altera tantum explicari, quod est datum in alia. Nam in primis verba illa: *Accipe potestatem, & Accipe Spiritum sanctum*, non significant explicari, sed significant reuera tunc dari. DEINDE, omnium consensu, Christus diuisit has duas potestates, cum ordinauit Apostolos, & vnã tradidit in cæna, cum ait: *Hoc facite*; alteram post resurrectionem, cum ait: *Accipite Spiritum sanctum*. Cur ergo non possit, immò & debeat etiam Ecclesia diuidere, & dare vnã post aliam?

QUARTO. Nota, Patres, & Concilia non consueuerunt explicare totum ritum Sacramentorum, non enim scribebant libros rituales; sed solum attigisse vnã partem essentialem, ex qua cetera omnia intelligerentur: erant enim ritus eiusmodi notissimi omnibus ex frequenti vsu.

Ex his ergo ad PRIMVM RESPONDEO; Concilium Florentinum non explicuisset totum ritum, sed solum vnã partem; quemadmodum etiam Concilium Carthaginense, quod tantum meminit impositionis manuum, non explicuit totum ritum, sed tantum eam partem, quam postea omisit Concilium Florentinum: vtrumque autem Concilium rectè docet, neque vnũ cum altero pugnat.

Cur autem Concilium Florentinum ex duabus partibus magis exprimere voluerit porrectionem instrumentorum, quam impositionem manuum, duplex ratio esse potuit. Vna, quia

quia intendebat assignare pro materia rem aliquam subsistē-
tem, sicut fecit in Baptismo, Confirmatione, Eucharistia, &
Extrema vnctione: res autem subsistens non est impositio
manuum, sed calix, & patina, &c. ALTERA causa est, quia
fortasse Armeni, qui à Concilio instruebantur, in hac re erra-
bant, & non in alia.

Ad SECUNDVM RESPONDEO; ea loca Innocentij, &
Gregorij fauere nostræ sententiæ. Quod enim Pontifices no-
lunt repeti cæremonias ritè peractas, & tamen suppleri, quod
est omissum; indicat eas cæremonias posse diuidi, & dari di-
uerso tempore, & esse efficaces quocunque tempore dentur.
Quod autem Gregorius dicit, manus impositionem esse ri-
tum ab Apostolis introductum; non sic debet accipi, quasi
Apostoli hunc ritum instituerint, sed quia ipsi primi cœpe-
runt illum vsupare in Ordinationibus.

Ad TERTIVM RESPONDEO, Sacerdotes ordinari, cùm
illis dicitur: *Accipe potestatem sacrificium offerendi*; sed or-
dinari etiam postea, cùm illis dicitur: *Accipe Spiritum san-
ctum*. Nam accipiunt per varias cæremonias, varias potesta-
tes.

Atque hinc soluitur argumentum de Diaconis, quod feci-
mus quæst. superiore. Nam primi Diaconi fuerunt ferè ordi-
nati ad quædam ministeria, per manus impositionem, non
autem fuerunt ordinati ad legendum Euangelium, quia non
erat opus: nunc autem per varias cæremonias, ordinantur ad
varia ministeria. Credibile autem est, Dominum instituisse
istas omnes materias Ordinum, non quidem in particulari,
sed generatim, monendo Apostolos, vt Ordines conferrēt per
cæremoniam instrumentorum, quibus significaretur eorum
potestas.

CAPVT DECIMVM.

De effectu huius Sacramenti.

AM verò de effectu conuenit inter Catholicos,
duplicem esse effectum huius Sacramenti. PR I-
MO, potestatem spiritualem perpetuam, in cuius
signum imprimitur character. SECUNDO, gra-
tiam gratum facientem, qua possint ordinati ritè fungi suo
munere.

Hæc.